

Presentació

Professionalització i ocupabilitat: una relació necessària

Anomenem *professionalització* el procés pel qual les persones s'especialitzen i es formen en una activitat orientada a l'ocupació. D'altra banda, l'*ocupabilitat* és la capacitat d'aconseguir i mantenir una feina o un treball. Aquests dos termes estan estretament relacionats, especialment en la societat actual, i el seu vincle és, moltes vegades, un factor determinant per aconseguir ocupació i desenvolupament professional.

Arran de la crisi econòmica del període 2008-2012, a la majoria dels països del món l'atur va ascendir fins a uns màxims històrics. Uns quants anys després, i encara recuperant-se en gran part de les pèrdues i dels estralls de la recessió, els experts entreveuen una propera crisi econòmica a conseqüència de l'emergència sanitària esdevinguda el 2020 amb la irrupció de la covid-19.

En aquest context, la formació de professionals, tant inicial com contínua, s'erigeix com una de les estratègies de més rellevància i significació per donar resposta als reptes que això comporta. En concret, l'educació superior ha de ser sensible i tenir capacitat de respondre en claus de professionalització i ocupabilitat. De fet, totes dues accions poden minimitzar l'impacte de les situacions de crisi, aprofitant modalitats com ara l'emprenedoria, la mobilitat internacional, la planificació de contingència, l'adaptació i la reconversió d'algunes professions més ajustades al mercat laboral i a la coherència entre formació i ocupació.

El monogràfic «Professionalització i ocupabilitat» reuneix sis aportacions que giren al voltant de la formació, la professió i l'ocupació. Les contribucions es basen en estudis empírics i les troballes exposades són resultat del procés d'investigació. En general, les conclusions i les propostes derivades evidencien la necessitat de mantenir i millorar la connexió entre l'ocupació i la formació a través de la professionalització.

La primera aportació, «Avaluació de l'ajustament entre les competències acadèmiques i les professionals dels titulats del grau de Disseny Gràfic: Cap a un dispositiu de diagnòstic», de Lluç Massaguer Busqueta, del Centre Universitari de Disseny i Art de Barcelona, i José Tejada Fernández, de la Universitat Autònoma de Barcelona, realitza un treball de verificació de la correspondèn-

cia entre les competències del pla d'estudis de Disseny Gràfic i les demandes en la professió. Des d'un paradigma interpretatiu i aplicant el mètode mixt seqüencial, s'hi defineixen les competències segons ocupadors i titulats i s'hi reforça la necessitat d'utilitzar mètodes per diagnosticar i connectar de manera més coherent les competències acadèmiques i les competències professionals.

El segon article del monogràfic porta per títol «La idealització de la professió de mestre i els límits de la formació docent: Anàlisi d'un cas» i ha estat elaborat per Joaquín Paredes, de la Universitat Autònoma de Madrid, i Alicia Kachinovsky Melgar, de la Universitat de la República (Uruguai). S'hi revisa l'imaginari de la professió d'ensenyant des de la formació inicial per comprovar-ne les conseqüències en la formació de mestres. Després d'aplicar una metodologia mixta, els autors analitzen la distància entre la realitat i les expectatives existents en el professorat en formació. Atesos els resultats, proposen replantejar la formació de formadors perquè, quan s'incorporin a l'ocupació, no hi hagi una bretxa entre expectatives i realitat.

La tercera aportació es focalitza en el desenvolupament professional i la pràctica a les escoles i porta per títol «El significat de les declaracions de missió per a la pràctica escolar i el desenvolupament professional: Una anàlisi interpretativa fenomenològica» («The Meaning of Mission Statements to School Practice and Professional Development: An Interpretative Phenomenological Analysis»). Els autors, Bradley Ransom, de la Universitat de Roehampton, i Dimitrios Vlachopoulos, de la Universitat de Ciències Aplicades d'Amsterdam, presenten les percepcions del professorat i les directrius pel que fa al desenvolupament professional i els valors i els principis (*mission statements*) aplicant un estudi qualitatiu fenomenològic. Així, posen en relleu la importància de considerar les *mission statements* en el desenvolupament professional per aconseguir una millor integració dels aprenentatges. L'article reflexiona sobre com la professionalització del docent ha de desenvolupar les capacitats d'alinejar-se amb la cultura, els valors i els principis de l'escola.

A la quarta aportació, titulada «Concepcions de planificació en la formació professional per a l'ocupació: La importància de l'experiència professional», d'Alicia Ros-Garrido, de la Universitat de València, s'hi exploren les concepcions sobre la planificació del professorat i dels gestors de formació professional per a l'ocupació. A partir d'una metodologia quantitativa i basada en el mètode descriptiu, l'autora ha identificat els elements curriculars per formar el professorat en la millora de la planificació del procés d'ensenyament-aprenentatge per incrementar-ne la coherència amb les necessitats del mercat laboral i la connexió entre el professorat i el sector professional.

El cinquè article, titulat «Mobilitat internacional i ocupabilitat: L'impacte en el capital humà i social de la joventut», els autors del qual són Ana Vázquez-Rodríguez, Jesús García-Álvarez i Miguel A. Santos Rego, de la Universitat de Santiago de Compostel·la, analitza la influència de la mobilitat en el capital social i humà com a dimensions de l'ocupabilitat. La contribució revisa aquesta possibilitat com a opció per afrontar la desocupació juvenil. A partir d'una metodologia qualitativa i amb la revisió documental d'estudis

realitzats en els contextos nacional i internacional s'afirma la relació entre la mobilitat internacional i l'ocupabilitat, encara que considerant-ne els factors socioeconòmics.

Finalment, amb la sisena aportació es contribueix a estudiar el camp de l'emprenedoria social. Els autors, Aurelio Villa Sánchez, de la Universitat de Deusto, Manuel de Jesús Arias Guzmán, de la Universitat Rafael Landívar, i Maria Begoña Peña-Lang, de la Universitat del País Basc UPV/EHU, presenten «Un model formatiu per al desenvolupament de l'emprenedoria social». A partir d'una metodologia quantitativa mesuren les competències dels emprenedors amb l'objectiu de validar el model de formació d'emprenedoria social basat en competències clau per al desenvolupament d'emprenedors socials. Els resultats mostren que cal més formació d'emprenedoria perquè aquesta pugui ser transformada en la societat i que formar l'emprenedor no ha de reduir-se únicament a l'àmbit empresarial.

Cristina Mercader Juan
Universitat Autònoma de Barcelona

